

Handleiding

Professioneel Handelen en werkplekleren niveau 2

2022 – 2023

Cursusjaar:	2022-2023
Periode	Onderwijsperiode 1, 2, 3 & 4
Cursuscode:	LERWP201X
Aantal EC:	10 EC
Cursusbeheer:	Sheena Isenia
Met medewerking van:	Veerle Schimmel, Francien Schraal, Marielle Theunissen, Janneke Hoekman

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	3
1. Inleiding	4
2. Leerresultaten	5
2.1 Leerresultaten in relatie tot bekwaamheidsgebieden, beroepstaken en kennisbasis	5
2.2 Leerresultaten cursussen pedagogiek en (digitale) didactiek	5
2.3 Leerresultaten Professioneel handelen en Werkplekleren N2.....	6
3. Programma.....	10
3.1 Opzet	10
3.2 Werkplaatsen (WP).....	10
3.3 Begeleiding en kaders	11
3.3.1 Praktische informatie werkplekleren	11
3.3.2 Samenwerkingsafspraken en attitude.....	11
3.4 Studie- en verwerkingsactiviteiten: de opdrachten	13
4. Toetsing en beoordeling	21
4.1 Wijze van toetsing	21
4.2 Het portfolio	21
4.3 Het Criterium Gericht Interview (CGI).....	23
5. Literatuur en urenverantwoording	24
5.1. Literatuur.....	24
5.2. Urenverantwoording	25
6. Bronvermelding	26
Bijlage 1: Voorbeeld Leerwerkplan.....	28
Bijlage 2: Beoordelingsformulier Professioneel handelen en Werkplekleren niveau 2 _2022 - 2023 (Summatief).....	29
Bijlage 3: Lesvoorbereidingsformulier	37
Bijlage 4: Observatieformulier lesbezoek door IO (formatief).....	41
Bijlage 5: Beslisboom casus.....	46
Bijlage 6: CIMO – onderdelen: beoogd en bereikt.....	47
Bijlage 7: Advies van de werkplekbegeleider.....	49

Voorwoord

Beste student,

Het eerste niveau zit erop! Je hebt je georiënteerd op het onderwijs en op wat je nodig hebt om een krachtige leraar¹ te worden. En je hebt kennisgemaakt met de onderdelen pedagogiek en didactiek. Daarnaast heb je op gezette tijden gereflecteerd op wat dat betekent voor jouw handelswijze in de praktijk en hoe je hierin kan groeien.

Tijdens niveau 2 ga je verder werken aan de bekwaamheidsgebieden pedagogiek, didactiek en professioneel handelen. Het verzorgen van lessen² en het creëren van een omgeving op je opleidingsschool waar leerlingen³ tot leren komen, gaat nu écht vorm krijgen. Deze handleiding is je wegwijzer bij het professioneel handelen en het werkplekleren. Professioneel handelen en Werkplekleren niveau 2 zorgt ervoor dat je alle kennis die je opdoet vanuit de praktijk en de theorie, kunt verbinden met wie jij bent als persoon, zodat je optimaal kunt groeien in je professionele rol van leraar.

Lees deze handleiding⁴ goed door, zodat je precies weet wat er van je verwacht wordt.

Veel plezier!

Namens de ontwikkelgroep Professioneel handelen en Werkplekleren Niveau 2,

Sheena Isenia

¹ daar waar 'leraar' staat wordt bij enkele opleidingsscholen 'docent' gebruikt.

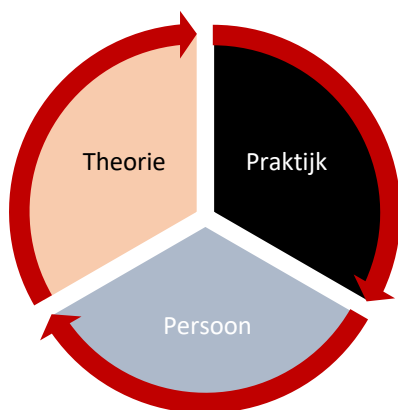
² daar waar 'lessen' staat wordt bij enkele opleidingsscholen ook 'leeractiviteiten' gebruikt.

³ daar waar 'leerling' staat, kan voor iemand die het werkplekleren op een mbo doet, ook 'student' gelezen worden.

⁴ deze handleiding is ook voor DT studenten. Zij werken aan de opdrachten in deze handleidingen, maar maken zelf afspraken over hoe zij de stof tot zich nemen en oefenen op de opleidingsschool.

1. Inleiding

“Het verbinden van praktijk, theorie en persoon is een cyclisch en continu proces waardoor leraren tot groei komen” (Koster & Stappers, 2019).

Als het goed is heb je op niveau 1 vanaf onderwijsperiode 3 één dag in de week meegedraaid op een opleidingsschool. Daar heb je vast ontdekt dat het leraarschap meer is dan enkel een lesje afdraaien. Het vraagt inzicht in de stof, inzicht in de klas, inzicht in jezelf en hoe je dit alles met elkaar verbindt. Want wat maakt nou dat jij die unieke leraar wordt die je zou willen zijn?

Om dit te bereiken moet je de ruimte krijgen om inzichten die je opdoet vanuit de praktijk en vanuit de theorie rondom pedagogiek en (digitale) didactiek, met elkaar te verbinden en steeds te toetsen aan je eigen ideeën en zienswijze. Want

pedagogiek en (digitale) didactiek worden tijdens niveau 2 weliswaar aangeboden in aparte cursussen, zie tabel 1, maar staan niet op zichzelf. Alles is met elkaar verbonden en kennis van pedagogiek en (digitale) didactiek wordt zichtbaar in je aanpak. Door steeds te evalueren, te reflecteren en je persoonlijke kwaliteiten daarbij mee te nemen, groei je als professional en ontwikkel je je ‘praktische wijsheid’ (Sanders & Huijse, 2019). Je ontwikkelt jouw professionele identiteit.

Professioneel handelen en Werkplekleren niveau 2 zet een traject uit waarmee je de ontwikkeling van die professionele identiteit zichtbaar maakt, aanstuurt en toetst aan de einddoelen en leerresultaten (LERs) van niveau 2. Alle opdrachten die je dit jaar gaat uitvoeren, alle inzichten die je krijgt zijn hiernaar terug te voeren, zodat je aan het einde van niveau 2 enerzijds een helder en goed onderbouwd beeld hebt van jouw handelingsrepertoire (voorkeuren en tendensen) en anderzijds duidelijk voor ogen hebt hoe je je op niveau 3 weer verder kunt ontwikkelen.

Tabel 1: Jaaroverzicht studieonderdelen van Samen Opleiden niveau 2, weergegeven per onderwijsperiode (OP).

OP1	OP2	OP3	OP4
Didactiek N2: Lesgeven (5)	Pedagogiek N2: Ken je groep (5)		
	Didactiek N2: Lesgeven met ICT (5)		
Professioneel Handelen en werkplekleren N2 (10)			
WP Professionele Performance	WP Professionele Performance	WP Professionele Performance	WP Professionele Performance
WP Professioneel Spreken	WP Professioneel Spreken	WP Professioneel Spreken	WP Professioneel Spreken
WP Taalgericht Lesgeven	WP Taalgericht Lesgeven		

Assessment

2. Leerresultaten

2.1 Leerresultaten in relatie tot bekwaamheidsgebieden, beroepstaken en kennisbasis

Sinds 1 augustus 2017 gelden nieuwe wettelijke bekwaamheidseisen in het onderwijs. Ze gelden voor alle leraren in het primair en voortgezet onderwijs en het middelbaar beroepsonderwijs. De bekwaamheidseisen schrijven wat leraren minimaal moeten weten en kunnen. Ze dienen als ijkpunten voor de lerarenopleidingen (Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, 2017).

Elke lerarenopleiding in Nederland leidt op tot deze wettelijk vastgelegde bekwaamheden van een docent. Hiertoe zijn op drie gebieden eisen geformuleerd: de vakinhoudelijke, de vakdidactische en pedagogische bekwaamheid. De Hogeschool Rotterdam heeft deze bekwaamheden vertaald naar bij de eigen context passende bekwaamheidseisen en bijbehorende leerresultaten:

1. Pedagogisch handelen
2. (Vak)didactisch handelen
3. Professioneel handelen (ondersteunend aan pedagogisch en (vak)didactisch handelen)

Deze bekwaamheidsgebieden zijn onderverdeeld in verschillende *beroepstaken* (enkelvoud BT) en *leerresultaten* (enkelvoud LER) waar je in de gehele lerarenopleiding – van niveau 1 t/m 4 – aan zult werken. De LERs van een bekwaamheidsgebied beschrijven jouw handelen op dat specifieke gebied.

De kennis die nodig is om invulling te geven aan de LERs wordt opgedaan tijdens de generieke cursussen uit het programma van Samen Opleiden niveau 2 (zie tabel 1). Per generieke cursus worden een aantal thema's en/of kernconcepten uit de generieke kennisbasis van de tweedegraadslerarenopleidingen (Beunk *et.al.* 2017)⁵ of concepten van digitale didactiek uit het Mediawijsheid competentie model 2021⁶ behandeld.

2.2 Leerresultaten cursussen pedagogiek en (digitale) didactiek

In de cursus 'Didactiek N2: Leren lesgeven' werk je aan leerdoelen die volgen uit LER did 2.2 en LER did 3.2 van beroepstaken 3 en 4 van het bekwaamheidsgebied didactisch handelen. Je ontwerpt, onderbouwt en bereidt activerende en betekenisvolle leeractiviteiten voor volgens didactische principes, domein A met bijbehorende kernconcepten uit de generieke kennisbasis. De gemaakte keuzes beschrijf je in een voorbeeldig uitgewerkte les (VUL).

In de cursus 'Didactiek N2: lesgeven met ICT' werk je voornamelijk aan leerdoelen die volgen uit LER did. 3.2 en LER did 4.2 van beroepstaak 4 van het bekwaamheidsgebied didactisch handelen. Je geeft onderwijs vorm d.m.v. een digitaal leerarrangement waar je (vak)didactische principes, verschillende modellen en concepten uit de digitale didactiek en digitale hulpmiddelen toepast. Je voert het leerarrangement uit op je leerwerkplek. Je evalueert het leerrendement en reflecteert op de opbrengsten van digitale didactiek bij jouw doelgroep.

⁵ Generieke kennisbasis van de tweedegraadslerarenopleidingen (Beunk *et.al.* 2017): <https://kennisbases.10voordeleraar.nl/pdf/kennisbasis-bachelor-generiek.pdf>

⁶ Mediawijsheid competentiemodel 2021: [Mediawijsheid Competentiemodel 2021 - Vernieuwd model \(netwerkmediawijsheid.nl\)](https://www.mediawijsheid.nl/competentiemodel)

In de cursus 'Pedagogiek N2: Ken je groep' werk je aan leerdoelen die volgen uit alle LERs behorend bij beroepstaken 1 en 2 van het bekwaamheidsgebied pedagogisch handelen (LERs: ped 1.2, ped 2.2, ped 3.2 en ped 4.2). Ook werk je aan de LERs pro 3.2 en pro. 4.2 van beroepstaak 6 van het bekwaamheidsgebied professioneel handelen. Je verwerft inzicht op een aantal domeinen en kernconcepten uit de generieke kennisbasis die zijn gerelateerd aan de functies van de school in de pluriforme maatschappij en groepsdynamische processen in de klas. Je werkt systematisch aan een pedagogische klimaat door een pedagogische interventie toe te passen.

2.3 Leerresultaten Professioneel handelen en Werkplekleren N2

Tijdens studieonderdeel 'Professioneel handelen en Werkplekleren N2' werk je verder in de praktijk aan de LERs niveau 2. Bij LER pro 3.2 en pro 4.2 van **beroepstaak 6: 'De leraar betreft theoretische en praktijkgegevens bij het eigen professioneel handelen'**, komt het allemaal samen. Aan de hand van een volgens CIMO-logica uitgewerkte casus laat je zien bewust te zijn van de verbindingen tussen de theorie die je krijgt aangereikt tijdens de cursussen en werkplaatsen op de Hogeschool Rotterdam (zie o.a. het observatieformulier voor het lesbezoek en de kijkwijzers), dat wat je leert vanuit opleidingsprogramma's van je opleidingsschool (denk aan het programmaboekje en de transferdagen⁷) en het gedrag van de leerlingen als reactie op jouw handelswijze. De kunst is om deze verbindingen onder woorden te brengen en vanuit een heldere onderbouwing je handelswijze te verantwoorden.

Daarnaast breng je jouw professionele identiteit onder woorden door te werken aan de LERs behorend bij **beroepstaak 5: 'De leraar voert regie'**. Beroepstaak 5 bestaat uit twee onderdelen: 'zelf regie voeren over je leerproces' met bijbehorende LER pro 1.2 en 'professionele identiteit ontwikkelen' met bijbehorende LER pro2.2. Die leggen we kort uit.

Onder **zelf regie voeren over je leerproces** verstaan we dat je niet klakkeloos doet wat je wordt opgedragen, maar vanuit jouw persoonlijke leerdoelen zelf bepaalt wanneer en wat er moet veranderen en hoe je dat aanpakt. Je stelt persoonlijke leerdoelen op en werkt deze uit in leerwerkplannen waar jouw activiteiten in worden beschreven (zie bijlage x als voorbeeld). Je voert de activiteiten uit op je opleidingsschool. Je legt de opbrengsten van jouw handelen vast in bewijzen. Je betreft de feedback van (werkplek)begeleiders, leerlingen en studiegenoten in de reflectie en je gebruikt deze feedback om je handelswijze bij te stellen. Je formuleert nieuwe leerdoelen die weer uitgewerkt worden in nieuwe leerwerkplannen, voert deze uit, enz. Hierdoor beland je in een cyclisch persoonlijk verbeter proces, een leercyclus. Door steeds methodisch terug te kijken op waar je stond en hoe je concreet hebt gehandeld om doelen te bereiken, kan je de kwaliteit van je leerwerkplannen en activiteiten verbeteren en in toenemende mate zelfstandig vorm geven aan jouw leerprocessen.

Het proces van lessen in praktijk uitvoeren, oefenen met gedrag, theorie verbinden aan deze ervaringen en reflecteren op de effecten op persoonlijke opvattingen, normen en waarden van jezelf, zorgt ervoor dat je **professionele identiteit ontwikkelt**. Je neemt als leraar immers altijd je eigen

⁷ Transferdagen hebben op enkele opleidingsscholen een andere benaming. Het zijn dagen of dagdelen die door de opleidingsschool georganiseerd worden waarin vaak onderdelen aan bod komen als workshops, intervisie, begeleidingsbijeenkomsten, etc.

persoon mee voor de klas. Door de leeropbrengst te verbinden met de eigen persoon, de eigen kwaliteiten en wat je motiveert, scherp je de persoonlijke waarden en overtuigingen aan en kun je steeds beter verwoorden waar jij voor staat als leraar.

Alle LERs van de bekwaamheidsgebieden komen aan de orde bij het eindassessment niveau 2.

Tabel 2: Leerresultaten (LERs) Niveau 2

Pedagogisch handelen		
Niveau 2 - ervaren: durft uit te proberen en leert van fouten		
Beroepstaak		Leerresultaten
1: de leraar creëert een prettig, ordelijk en veilig werk- en leerklimaat	Leerlingen motiveren	- voert de onderwijs- en begeleidingsactiviteiten uit vanuit de psychologische basisbehoeften (ped. 1.2)
	Tactvol handelen	- heeft inzicht in de groepsdynamiek - bereidt zich zo voor dat hij een prettig, ordelijk en veilig leerklimaat kan creëren - stelt duidelijke verwachtingen aan leerlingen - biedt leerlingen ruimte voor het maken van fouten (ped. 2.2)
2: de leraar begeleidt leerlingen naar zelfstandigheid in hun school- en beroepsloopbaan	Zelfregulatie bevorderen	- begeleidt leerlingen in kleine groepen of individueel richting zelfstandig werken - herkent mogelijkheden en problemen bij leerlingen en raadpleegt collega's hierover (ped. 3.2)
	Persoonlijke en maatschappelijke vorming bevorderen	- heeft oog voor ieders identiteit - respecteert deze - maakt leerlingen bewust van de normen, waarden en regels in de klas (ped. 4.2)

Didactisch handelen		
Niveau 2 - ervaren: durft uit te proberen en leert van fouten		
Beroepstaak		Leerresultaten
3: de leraar verzorgt onderwijs	Communiceren	- handelt naar de eigen voorbeeldfunctie - zet (non-)verbale communicatie bewust in - herkent passend taalgebruik bij leerlingen - biedt taalsteun bij een lees-, spreek, schrijf- of luistertaak - laat leerlingen spreken en schrijven over de leerstof - past woordenschatdidactiek toe bij het aanleren van kernbegrippen en deelwoorden (did. 1.2)
	Onderwijs voorbereiden, uitvoeren, evalueren en bijstellen	- geeft onder coaching van de werkplekbegeleider vorm aan (activerende) relevante en betekenisvolle leeractiviteiten - geeft de les effectief vorm met behulp van didactische principes - verbindt hieraan implicaties voor het eigen (vak)didactisch handelen (did. 2.2)
4: de leraar ontwerpt onderwijs	Constructive alignment toepassen	- ontwerpt, onderbouwt en verzorgt lessen waarin kerndoelen of eindtermen, leerdoelen, onderwijsactiviteiten en toetsing op elkaar aansluiten wat betreft inhoud en niveau (did3.2)
	Onderwijs Leertecnologie (OLT) inzetten	- ontwerpt digitaal leermateriaal afgestemd op de leerdoelen en de doelgroep (did4.2)

Professioneel handelen

Niveau 2 - ervaren: durft uit te proberen en leert van fouten

Beroepstaak		Leerresultaten
5: de leraar voert regie	Regie voeren op eigen leerproces	- reflecteert methodisch op de persoonlijke groei qua leerresultaten en leerproces - werkt in toenemende mate zelfstandig aan persoonlijke leerdoelen via de leercyclus - bewaakt de eigen werkbelasting - roept hulp of expertise in wanneer nodig (pro1.2)
	Professionele identiteit ontwikkelen	- vergroot inzicht in de eigen persoon, de eigen kwaliteiten en wat hem motiveert - maakt gebruik van kwaliteiten in het team - onderzoekt eigen waarden en overtuigingen - vergelijkt deze met de onderwijsvisie van de school - stelt zich begeleidbaar op - bewaakt de eigen grenzen (pro2.2)
6: de leraar betreft theoretische en praktijkgegevens bij het eigen professioneel handelen	Literatuur gebruiken	- zoekt methodisch naar literatuur om praktijkvragen beter te begrijpen - beoordeelt deze op praktische relevantie en/of methodische kwaliteit - verwijst er correct naar (pro.3.2)
	Gegevens verzamelen, interpreteren laten doorwerken	- ontwerpt naar aanleiding van een eigen praktijkvraag een interventie - voert deze uit in de eigen lespraktijk - evalueert de opbrengsten (pro. 4.2)

3. Programma

3.1 Opzet

Het jaaroverzicht met de studieonderdelen van Samen Opleiden niveau 2 is te vinden in tabel 1.

Om het professionele handelen goed te kunnen verbinden met de andere generieke cursussen en werkplaatsen van niveau 2, en je ervaringen op de opleidingsschool, bouw je gedurende het gehele jaar een portfolio op waarin je bewijzen die opdrachten opleveren opneemt. De opdrachten die je voor dit studieonderdeel uitvoert tijdens het werkplekleren, vind je in tabel 3 en 5 in deze handleiding.

Daarnaast sta je op verschillende momenten stil bij jouw voortgang tijdens:

- gesprekken met je instituutsopleider (IO) in het kader van je ontwikkeling en het schrijven van het portfolio
- gesprekken met je werkplekbegeleider (WPB), schoolopleider (SO) en medestudenten
- transferdagen op de opleidingsschool
- de werkplaatsen op de Hogeschool
- de vakinhoudelijke, -didactische en SLC lessen op de Hogeschool

Aan het einde van niveau 2 heb je dan een behoorlijke verzameling aan inzichten, ideeën, ervaringen, diepte- en hoogtepunten in kaart gebracht die je kunt gebruiken bij het eindassessment niveau 2 (het eindportfolio en het criteriumgericht interview (CGI)). Tijdens dit assessment kies je specifieke ervaringen waarover je wil vertellen en krijg je vragen over je persoonlijke professionele ontwikkeling.

3.2 Werkplaatsen (WP)

In totaal krijg je dit jaar tien werkplaatsen aangeboden: vier werkplaatsen professionele performance, vier werkplaatsen professioneel spreken en twee werkplaatsen taalgericht lesgeven.

3.2.1 Professionele Performance (PP)

Bij het generieke deel van Samen Opleiden niveau 1 heb je zes werkplaatsen gevolgd. In niveau 2 tellen we door vanaf werkplaats 7 (WPP 7) tot werkplaats 10 (WPP 10). Alles draait hier om het 'uitproberend handelen' met als doel om niet alleen de leraarvaardigheden onder de knie te krijgen maar hier ook mee te kunnen 'spelen'. Oftewel: leren omgaan met onvoorspelbaarheid, het spel leren beheersen en jezelf op het spel zetten. Aan deze vier werkplaatsen zijn vier experimenten gekoppeld die je op je leerwerkplek kunt uitvoeren.

3.2.2 Professioneel Spreken (PS)

De werkplaats PS richt zich op het vergroten van je bewustzijn rondom jouw professioneel spreekgedrag. Je krijgt handvatten om leerpunten aan te pakken en leert objectief feedback te geven op andermans spreekgedrag. Professioneel Spreken sluit nauw aan bij het spreken in de praktijk van

de student (het werkplekleren). De belangrijkste werkwijze in deze werkplaats is persoonlijke coaching. Je ontwikkelt en traint je spreekvaardigheden onder begeleiding van de docent en van elkaar.

3.2.3 Taalgericht Lesgeven (TGL)

De werkplaats taalgericht lesgeven is gericht op taalsteun en het uitlokken van taalproductie. In OP2 of 3 is er één werkplaats waarin je feedback en vooral feed-forward krijgt op hoe je taalgerichte didactiek hebt verwerkt in de VUL. Onder leiding van de taaldocent verfijn je zo je aanpak van taalsteun, uitlokken van taalproductie en woordenschatdidactiek.

NB Voor studenten moderne vreemde talen gaat de LER did 1.3 ook over het gebruik van de doeltaal in de les door zowel de student zelf als de leerlingen. Op HINT en op de website van Samen Opleiden is het Gespreksdocument Vakdidactiek Moderne Vreemde Talen opgenomen om je hierbij te ondersteunen.

3.3 Begeleiding en kaders

3.3.1 Praktische informatie werkplekleren

Alle praktische informatie rondom het werkplekleren is te vinden op HINT:

<https://hint.hr.nl/nl/Instituten/IVL/IVL-LERO-studenten-Thema-/Stagebureau/>

in het document 'praktische informatie rondom stage' en op de website van Samen Opleiden: Planning en praktische informatie Stage - Hogeschool Rotterdam. In dit document komt een breed scala aan organisatorische aspecten aan de orde, bijvoorbeeld: de begeleiding en kaders, gedragscodes, communicatie, AVG, stagedagen. Neem dit document voor het starten van het werkplekleren goed door!

3.3.2 Samenwerkingsafspraken en attitude

Aanwezigheid: Je bent aanwezig op de dagen dat je stage loopt en bij de werkplaatsen. Er kan een goede reden zijn dat je een keer niet aanwezig bent. Communiceer dit zo tijdig mogelijk met de Werkplekbegeleider (WPB), eventueel je schoolopleider (SO) en je instituutopleider (IO), of met de docent van de werkplaats. Je neemt actief deel aan transferdagen, intervisiebijeenkomsten en reflectieve gesprekken.

Handleiding: je neemt de handleiding door voor aanvang van dit studieonderdeel en bent daardoor op de hoogte van de inhoud en de praktische informatie rondom het werkplekleren. Je neemt initiatief als er iets niet duidelijk is.

Overleggen: je overlegt met je WPB over wat er van je verwacht wordt. Je neemt hierbij initiatief en hebt een actieve houding, maar je bewaakt ook je eigen persoonlijke en professionele grenzen als student en leraar in opleiding. Zorg dat wederzijdse verwachtingen meerdere malen besproken worden.

Deeltijdstudenten: Volg je een deeltijd opleiding en heb je geen WPB? Stem aan het begin van het werkplekleren direct af met je IO welke collega je gaat voorzien van feedback (ook vanuit de kijkwijzers) en je gaat adviseren over jouw functioneren op je werkplek.

Actief leren en *growth mindset*: er is een verschil tussen een *fixed mindset* en een *growth mindset*. Tijdens het werkplekleren vragen we je om je *mindset* op groeiend te zetten; hierbij sta je open voor leermomenten van jezelf en van de ander. Je wordt aangeraden om het thema '*the growth mindset*' te verkennen.

Literatuur: ga actief aan de slag met de literatuur. Er wordt veel ontwikkeld in onderwijsland. Uiteraard lees je kritisch mee en koppel je dit aan je ervaringen.

(Peer)feedback: tijdens het werkplekleren en de transferbijeenkomsten zul je ook leren via peerfeedback. Hierbij geef je feedback aan je medestudenten en ontvang jij feedback terug. Je houdt hierbij rekening met de gemaakte afspraken omtrent het geven en ontvangen van feedback, zoals besproken wordt tijdens de bijeenkomsten.

3.3.3 Toelatings- en voortgangseisen

Na het volgen van 'Pedagogiek N1: Ken je doelgroep' en 'Didactiek N1: Leren Lesgeven' kan je beginnen aan de cursus 'Professioneel handelen en Werkplekleren N2'. Tijdens 'Didactiek N1: Leren Lesgeven' heb je je ontwikkeld richting de LERs van didactiek N1 en professioneel handelen N1.

Voor de cursus 'Professioneel handelen en Werkplekleren N2' hanteren we een **voortgangseis**, namelijk: **'Didactiek N1: Leren lesgeven' dient met minimaal een voldoende te zijn afgerond vóór het lesbezoek aan het einde van semester 1**. Heb je 'Didactiek N1: Leren lesgeven' nog niet behaald? Bespreek dit direct aan het begin van het jaar met je IO en maak concrete afspraken over het afronden van 'Didactiek N1: Leren lesgeven'.

Gedurende het werkplekleren dient elk student minimaal één keer te worden bezocht door de IO. Het lesbezoek is **voorwaardelijk** voor deelname aan het eindassessment.

3.4 Studie- en verwerkingsactiviteiten: de opdrachten

Het einddoel van deze cursus is het bewijzen van je pedagogische, didactische en professionele bekwaamheid door de LERs aan te tonen. Om dit te doen, werk je aan verschillende opdrachten. Je verzamelt gedurende het gehele jaar bewijzen voor het portfolio. Verzamel een gevarieerd aantal bewijzen. Denk aan een kijkwijzer didactiek, een experiment uit een werkplaats, feedback van leerlingen, een opname van een les, etc. Uiteindelijk presenteer je je leeropbrengst in het eindassessment niveau 2 (het eindportfolio en het CGI).

Tabel 3: Opdrachten en activiteiten semester 1

SEMESTER 1
<u>OPDRACHT 1: DE LEERCYCLUS (BT 5 pro 1.2 & andere LERs, afhankelijk van de leervraag)</u> Als je regie voert over je eigen leerproces, werk je methodisch aan jouw ontwikkeling door verschillende leercycli te doorlopen (zie paragraaf 3.2). In het eerste semester ga je daarmee aan de slag. Je begint een leercyclus met het opstellen van een leerwerkplan op basis van persoonlijke leerdoelen. Vervolgens voer je dit uit (handelen) en verzamel je bewijzen. Je evalueert wat je hebt gedaan en tot slot reflecteer je op de opbrengsten. Hieronder vind je de daarvoor te nemen stappen. Het opstellen van leerwerkplannen Stap 1 Stel per bekwaamheidsgebied minimaal één persoonlijke SMART leerdoel op. In bijlage 1 vind je een uitgewerkte voorbeeld van een leerwerkplan. <u>Dus in totaal drie SMART leerdoelen.</u> Stap 2 Maak per bekwaamheidsgebied één leerwerkplan (met minimaal één leerdoel). Beschrijft zo concreet mogelijk de activiteiten met bijbehorende stappenplan die nodig zijn om aan het leerdoel te werken. Denk na over de bewijzen die uit deze activiteiten voort kunnen komen. Maak een keuze welke bewijzen je gaat verzamelen en geef dat aan in het leerwerkplan (bv. een filmopname van les 3). Betrek je WPB in het opstellen van het leerwerkplan. Op Hint en de website van Samen Opleiden vind je een lege format voor een leerwerkplan. Presenteer de leerwerkplannen tijdens een transferbijeenkomst, of andere vorm van begeleidingsbijeenkomst. Vraag om feedback en verwerk deze in de plannen. Handelen Stap 3

Voer het leerwerkplan één of meerdere keren uit. Verzamel per leerwerkplan minimaal twee bewijzen. De bewijzen werk je uit volgens de 'format bewijsvoering' in tabel 7. Gebruik één format per leerwerkplan (dus twee bewijzen in één format).

Vraag regelmatig om feedback vanuit verschillende perspectieven (je WPB, de leerling, de klas, andere collega's, medestudenten). Gebruik deze feedback in ieder geval als aanvulling op een zelfgemaakte product. Bijvoorbeeld: Je vraagt om feedback van de WPB op jouw lesvoorbereidingsformulier; in dit geval zit de feedback van de WPB en (delen van) het lesvoorbereidingsformulier twee bewijzen die samen in één format bewijsvoering zitten.

Evalueren en reflecteren

Stap 4

Evalueer de uitvoering en het resultaat.

Stap 5

Reflecteer op het resultaat. Hebben de activiteiten geleid tot het gewenste resultaat? Dan heb je je ontwikkeld naar het gerelateerde LER. Probeer ook in het geval dat dat niet zo is voor jezelf helder te krijgen welke oorzaken hierna toe hebben geleid. Betrek anderen in jouw reflectie. Wees erop voorbereid om je keuze toe te lichten.

Het opstellen van een nieuw leerwerkplan voor één bekwaamheidsgebied

Stap 6

Kies één bekwaamheidsgebied uit, waarvoor je de leercyclus opnieuw gaat doorlopen. Formuleer a.d.h.v. de leeropbrengsten uit de vorige leercyclus een nieuw leerdoel.

Doorloop stappen 2 tot en met 5 nogmaals

OPDRACHT 2: PROFESSIONELE IDENTITEIT (BT 5 | pro 2.2 & andere LERs, afhankelijk van de leervraag) *Let op: je hebt de feedback van de docenten van de werkplaatsen nodig voor deze opdracht!*

Sta halverwege het studiejaar stil bij wie je aan het worden bent als leraar en maak een poster in **A3-format**. In deze poster verwerk je drie onderdelen:

Onderdeel A - terugblik op de start van niveau 2.

Met welke voornemens ben je begonnen aan niveau 2? Denk hierbij bijvoorbeeld terug aan WPP 6, de film die je hebt gemaakt en het CGI niveau1. Geef dit een plek op je poster.

Onderdeel B – werkplaats professionele performance – experiment 1 + 2.

(Uitgebreide inhoudelijke informatie over deze werkplaatsen is te vinden in Cumlaude, cursus 'LERWP201X', map 'Werkplaatsen', map 'Professionele performance'. [Samen Opleiden: Tweedegraads - Hogeschool Rotterdam](#), 'Studiemateriaal', 'Niveau 2'.)

Experiment 1 - WPP7 (OP1): Nieuwsgierigheid opwekken

De zevende werkplaats professionele performance sluit aan bij de cursus *Didactiek N2: Lesgeven* en gaat over hoe je leerlingen in een zogenaamde *lean forward* positie te krijgt.

In de poster:

- tekst of beeld over hoe je dit hebt gedaan;
- korte reactie van de leerling/student;
- feedback op dit experiment van de docent professionele performance en de WPB;

Experiment 2 - WPP8 (OP2): Roos van Leary in je persoonlijke kring

De achtste werkplaats professionele performance sluit aan bij de cursus *Pedagogiek N2: Ken je groep* en gaat over de roos van Leary. Je verandert in drie dagelijkse situaties (NB: dus nog niet in de klas) je gedrag en beschrijft voor elke situatie: wat deed jij anders, hoe reageerde de ander en hoe plaats je dit in de roos van Leary.

In de poster:

- korte weergave van de drie gedragsveranderingen
- feedback op dit experiment van de docent professionele performance.

Onderdeel C – ontwikkeling van je professionele identiteit

Probeer de ontwikkeling van jouw professionele identiteit gedurende het eerste semester onder woorden te brengen of te illustreren. Onderstaande vragen kunnen als richtlijn dienen.

- Op welke manieren heb je zelf de koers van jouw ontwikkeling bepaald?
- Wat heeft evaluatie en reflectie je opgeleverd?
- Welke nieuwe vaardigheden heb je je eigen gemaakt tot dusver?
- Welke voorkeuren heb je als het gaat om je keuzes m.b.t. de didactiek?
- Welke rol hebben de werkplaatsen gehad?
- Welke voorkeuren heb je als het gaat om je keuzes m.b.t. de pedagogiek?
- Welke kwaliteiten heb je ingezet op je werkplek?
- Wat voor rol heeft digitale didactiek in jouw lessen?
- Welke rol hebben andere docenten gehad op jouw vorming als leraar?
- Welke aanpassingen heb je wel of niet gedaan om aan te sluiten bij de schoolcultuur?
- Op welke manieren heb je de feedback vanuit werkplaats Taalgericht lesgeven verwerkt in de didactische aanpak in de klas?

HET FORMATIEVE LESBEZOEK

(Alle BTen; BT 5 en 6 komen voornamelijk aan de orde in de nabespreking van het lesbezoek)

Aan het einde van semester 1 wordt je op de werkplek bezocht door de IO. Aan dit formatieve lesbezoek zijn twee doelen verbonden. Ten eerste geeft de IO feedback op je voortgang bij het toepassen van de thema's uit de generieke kennis en concepten vanuit digitale didactiek (zie par. 2.2) in de praktijk. Ten tweede voert de IO na het lesbezoek een gesprek over jouw voortgang ten opzichte van de LERs niveau 2. Plan het lesbezoek op tijd in.

Tabel 4: Inhoud tussentijds portfolio

Tussentijdsportfolio

Opdracht 1: LEERCYCLUS

- Drie uitgewerkte leerwerkplannen, één per bekwaamheidsgebied (inclusief verwerking feedback van WPB en andere student op het leerwerkplan)
- Bewijzen vanuit het handelen, minimaal zes, verwerkt volgens de format bewijsvoering uit tabel 7 (zie 3.5.2); één format per leerwerkplan
- Reflectie
- Eén daaruit volgend leerwerkplan, uitgewerkt voor één bekwaamheidsgebied
- Bewijzen vanuit het handelen, minimaal twee, verwerkt volgens de format bewijsvoering uit tabel 7 (zie 3.5.2); één format
- Reflectie

Tip: Plaats na elke leerwerkplan de bijbehorende twee bewijzen (in de format bewijsvoering) en het bijbehorende reflectie

Opdracht 2: POSTER PROFESSIONELE IDENTITEIT

- Poster professionele identiteit (bestaande uit onderdelen A, B en C)

Verslag lesbezoek + reflectie

Inge vulde leeras (tussentijds) door WPB en student (zie HINT in het document 'praktische informatie niveau 2')

Tabel 5: opdrachten en activiteiten semester 2

SEMESTER 2

OPDRACHT 3: CASUS

(BT 6 | pro 4.2 & andere LERs, afhankelijk van het onderwerp van de leervraag)

Een casus is een gedetailleerde beschrijving van een situatie op je opleidingsschool die op dat moment aandacht vraagt en waar een actuele leervraag bij hoort. In Cumlaude, op Hint en de website van Samen Opleiden is een instructiefilm over de CIMO-logica terug te vinden. Deze instructiefilm is speciaal ontwikkeld voor niveau 2.

Het ontwerpen van een onderwijsaanpak

Stap 1

Aan het begin van semester 2 breng je samen met je WPB een aantal terugkerende leervragen in kaart. Gebruik de beslisboom (bijlage 5) om uiteindelijk één leervraag te kiezen die je gaat gebruiken voor je casus. Werk het onderdeel 'beoogd' van de CIMO-logica uit (zie bijlage 6).

Het uitvoeren van de interventies - handelen

Stap 2

Voer de bedachte interventie(s) uit op de werkplek en verzamel minimaal drie bewijzen waarmee je het adequaat handelen concreet maakt (zie ook pag. 11/12 – bewijsmateriaal). Een bewijs dient van een derde te zijn.

Opbrengsten inventariseren en reflecteren op eigen handelen

Stap 3

Werk het onderdeel 'bereikt' uit van de CIMO-logica (bijlage 6). Reflecteer aan de hand van de richtvragen in bijlage 6 op de betekenis van de leeropbrengsten uit deze casus voor jouw handelen in de toekomst.

OPDRACHT 4: PROFESSIONELE IDENTITEIT

(BT 5 | pro 2.2 & andere LERs, afhankelijk van de leervraag)

Let op: je hebt de feedback van de docenten van de werkplaatsen nodig voor deze opdracht!

Aan het einde van niveau 2 keer je weer terug naar de poster die je hebt gemaakt aan het einde van het eerste semester. Je gaat deze poster uitbreiden met de volgende onderdelen:

Onderdeel D – werkplaats professionele performance - experiment 3+4

(Uitgebreide inhoudelijke informatie over deze werkplaatsen is te vinden in Cumlaude, cursus LERWP201X, map 'Werkplaatsen', map 'Professionele performance'. Samen Opleiden: Tweedegraads - Hogeschool Rotterdam)

Experiment 3 – WPP9 (OP3): Improviseren | roos van Leary in de klas

In de negende werkplaats professionele performance gaan we dieper in op de Roos van Leary en de werking van gedrag in de klas. We gaan veel improviseren = inspelen op onverwachte situaties.

In de poster:

- beschrijving van het experiment;
- feedback op dit experiment van de docent professionele performance en de WPB;

Experiment 4 – WPP10 (OP4): Vertellen

De tiende werkplaats professionele performance gaat over het vertellen van een goed verhaal om op die manier het onderwerp van je les te verbeelden of te verlevendigen.

In de poster:

- een korte weergave van het verhaal;
- een reactie van de leerling/student;
- feedback op dit experiment van de docent professionele performance en de WPB;

Onderdeel E – ontwikkeling van je professionele identiteit

Probeer de ontwikkeling van jouw professionele identiteit gedurende het tweede semester onder woorden te brengen en/of te illustreren. Onderstaande vragen dienen als richtlijn.

- Zijn je ideeën over jouw pedagogische aanpak veranderd t.o.v. het eerste semester?
- Zijn je ideeën over jouw didactische aanpak veranderd t.o.v. het eerste semester?

Werkplaats professioneel spreken

Als **afsluiting van de werkplaats professioneel spreken** maak je een korte film met daarin een algehele terugblik op alle werkplaatsen (zowel spreken als performen als taalgericht lesgeven). In deze film laat je op creatieve wijze de opbrengst van deze werkplaatsen zien. **(Delen van) deze film gebruik je voor je pitch aan het begin van het CGI.** Instructie over deze opdracht krijg je in de les professioneel spreken.

Tabel 6: Inhoud eindportfolio

Eindportfolio

Opdracht 1: LEERCYCLUS

Verslag lesbezoek + reflectie

Opdracht 3: CASUS

- CIMO beoogt
- CIMO bereikt
- Vanuit het handelen, minimaal drie bewijzen, waarvan één van een derde, verwerkt volgens tabel 7

POSTER PROFESSIONELE IDENTITEIT

- Poster professionele identiteit (bestaande uit onderdelen A, B, C, D, en E. Dus: je voegt de uitwerkingen van **opdracht 4** toe aan de poster met de uitwerkingen van **opdracht 2**)

Film werkplaatsen

Ingevulde leeras (tussentijds en eind) door WPB en student (zie HINT in het document 'praktische informatie niveau 2')

Eindreflectie, conclusie en leerdoelen voor niveau 3

Advies WPB en SO

DEADLINE PORTFOLIO: 5 JUNI 2023

3.5.2. Uitwerking bewijzen

Bij de uitvoering van je leerwerkplan en voor de uitwerking van je casus in semester 2 verzamel je een aantal bewijzen. Dit zijn concrete materialen waarmee je jouw (professioneel) handelen in kaart brengt. Gebruik het format in tabel 7 om deze bewijzen te structureren.

Tabel 7: Format bewijsvoering

Titel:	Geef je bewijs een titel, bijvoorbeeld "Filmfragment: contact met leerlingen"
Datum:	Noem hier de datum waarop je het bewijs hebt verzameld
Relevantie:	Noem hier welk leerresultaat (LER) je aantoonst met dit bewijs (noem ook de nummer). Dit mogen er ook meer dan één zijn. Leg uit hoe het bewijs (een deel van) de LER aantoonst.
Context:	Noem hier kort de context van het bewijs, bijvoorbeeld: "Op dinsdag 2 maart was ik aanwezig bij de wiskundeles van klas X. Mijn rol was.... Vervolgens deed ik... Het doel hiervan was..."
Bewijs:	Voeg hier het daadwerkelijke bewijs toe. Je bewijs mag geen link zijn. Is het bewijs een filmfragment? Upload de film in Cumlaude en verwijst hier naar het filmfragment, bijvoorbeeld: "Filmfragment x, minuut 5:15 – 8:28". Is het bewijs een digitaal leerarrangement? Plaats hier printscreens van de relevante pagina's. Markeer de plek waar de beoordelaar naar moet kijken.

We maken onderscheid tussen twee typen bewijzen:

Directe bewijzen - Producten die je zelf hebt gemaakt of gedrag dat direct observeerbaar is. Je schrijft niet over jouw bekwaamheid, maar laat het zien. Denk hierbij bijvoorbeeld aan:

- Videofragmenten van een les of begeleiding van een (groepje) leerling(en);
- Eigen beschrijvingen van praktijksituaties;
- Een lesvoorbereidingsformulier;
- Een reflectie op een praktijksituatie volgens de STARR-methode

Indirecte bewijzen – Een beschrijving van jouw functioneren, geschreven door jezelf of door een ander. Denk hierbij bijvoorbeeld aan:

- Feedback van je WPB op een bepaalde situatie;
- De opbrengst van een leerlingenenquête over jouw functioneren.

Eisen aan bewijzen.

- *Authentiek*. Het product moet van jezelf zijn of gaan over je eigen ervaringen. Bij een groepsproduct moet duidelijk zijn wat jouw rol en bijdrage in het geheel was.
- *Actueel*. Je bewijs mag niet ouder zijn dan twee jaar. Zorg ervoor dat het bewijs is voorzien van een datum.
- *Relevant*. Geef heel duidelijk aan welke (deel van de) LERs niveau 2 je wilt aantonen en zorg ervoor dat je bewijs daar ook op aansluit.
- *Gekaderd*. Plaats je bewijs altijd in een context. Zorg ervoor dat het bewijs is gerelateerd aan een concrete situatie die voorkwam in jouw leerwerkplek. Beschrijf niet alleen de 'wat', 'hoe' en 'wanneer', maar ook wat je ervan hebt geleerd.

- *Gevarieerd*. Zorg voor afwisseling in vormen van bewijzen (dus bijvoorbeeld niet alleen lesfragmenten of schriftelijke verslagen) en voor afwisseling tussen directe en indirecte bewijzen.
- *Gevalideerd*. Als je bewijzen van derden gebruikt, laat je deze persoon zijn naam, handtekening, de datum en zijn functie op het bewijs zetten. Het knippen en plakken van handtekeningen is niet toegestaan.

Het gebruik van directe en indirecte bewijzen.

Een verzameling van bewijzen passend bij een leerwerkplan of de casus is sterker als er binnen deze verzameling verschillende perspectieven zijn opgenomen. Voeg daarom aan een eigen bewijs met direct observeerbaar gedrag (directe bewijs) altijd het perspectief van een ander toe (indirect bewijs). Bijvoorbeeld: “de feedback van de WPB op jouw lesvoorbereidingsformulier”. Voeg aan het perspectief van een ander (indirect bewijs) altijd een eigen reflectie waarin je aangeeft wat je hebt geleerd en in de toekomst gaat toepassen.

3.6.3 Opbrengsten vanuit de transferbijeenkomsten op de opleidingsschool

Transferdagen dragen bij aan het werkplekleren en de ontwikkeling van professioneel handelen. Deze dagen vinden plaats op de opleidingsschool, zie het programmaboekje van de opleidingsschool. De vaardigheden die daar worden opgedaan en de daarbij behorende bewijzen, kunnen worden gebruikt bij het aantonen van de LERs.

4. Toetsing en beoordeling

4.1 Wijze van toetsing

Professioneel handelen en Werkplekleren niveau 2 wordt afgesloten met een eindassessment waarin je aantoonst de leerresultaten (LERs) niveau 2 te beheersen. In het eindassessment voer je bewijs op voor de (repertoire aan) manieren waarop je de opgedane (theoretische) pedagogische en didactische kennis, ervaringen, uitprobeersels en inzichten met elkaar hebt verbonden en terug hebt laten komen in jouw handelswijze. Daarnaast maak je zichtbaar hoe je regie hebt gevoerd op jouw eigen leerproces en presenteer je jouw professionele identiteit.

4.2 Het portfolio

4.2.1 Opbouw van het portfolio

Het portfolio is een groeidocument, waarin je jouw ontwikkeling gedurende niveau 2 zichtbaar maakt voor jezelf en anderen. Dit portfolio lever je op aan het einde van twee fasen van niveau 2: een formatieve tussentijdsbeoordelingsmoment en een summatieve eindbeoordeling (assessment niveau 2).

Bouw het portfolio op conform de verplichte inhoudsopgave in tabel 8. Het portfolio mag maximaal 30 pagina's zijn. Onderdelen met een * tellen niet mee in deze 30 pagina's. Denk je bijlages nodig te hebben in het portfolio? Bespreek het eerst met je IO.

4.2.2 Vormeisen aan het assessmentportfolio

1. Lettertype Arial, grootte 11; Nederlands op C1-niveau;
2. Alle geschreven tekst in het portfolio moet direct zichtbaar en leesbaar zijn, ook die in de bewijzen. Sla je portfolio op als pdf;
3. Upload het portfolio en daarnaast eventueel andere filmbewijzen in CumLaude;
4. Houd de volgorde van de verplichte inhoudsopgave aan;
5. Portfolio's met meer dan 30 pagina's (exclusief de met * aangegeven stukken uit de verplichte inhoudsopgave) worden afgewezen. NB: De computers van Hogeschool Rotterdam zijn standaard uitgerust met een knipprogramma/ snippingtool. Je kunt van dit programma gebruik maken om bijvoorbeeld grote foto's, afbeeldingen, de leeras te verkleinen en in je document te plaatsen. Het verkleinen scheelt een heleboel MB's en paginaruimte. Om MB ruimte te besparen kun je ook je foto's/afbeeldingen in een lagere resolutie opslaan. Diverse fotobewerkingsprogramma's bieden zo'n mogelijkheid. Het is belangrijk dat de teksten in de afbeeldingen leesbaar blijven;
6. Maak geen gebruik van doorverwijzingen/"hyperlinks" in het portfolio.
7. Portfolio voldoet aan de richtlijnen van verslaglegging

4.2.3 Verplichte inhoudsopgave

Tabel 8: Verplichte inhoudsopgave + toelichting inhoud assessment portfolio professioneel handelen niveau 2

		tussentijds	eind
	Voorblad* Noteer je naam, studentnummer, opleiding en vak, datum, titel handleiding en de code van professioneel handelen niveau 2.	x	x
	Inhoudsopgave* Met doorlopende paginanummers.	x	x
HS 1	Persoonlijke gegevens* NAW-gegevens	x	x
HS 2	Schoolgegevens opleidingsschool* Inclusief de gegevens van de werkplekbegeleider (naam, mailadres en telefoonnummer) Inclusief de schoolgegevens opleidingsschool en schoolopleider gegevens van Niveau 1	x	x
HS 3	SVO* Een volledig studievoortgangsoverzicht (SVO) bestaande uit: de volledige propedeuse. Uit het SVO moet blijken dat je de toelatingseisen behaald hebt die nodig zijn voor assessment niveau 2. Didactiek N1 dient met minimaal een voldoende afgerond voor het formatieve lesbezoek.	x	x
HS 4	Opbrengsten semester 1 (tussentijdsportfolio – zie ook tabel 4) - Opdracht 1: leercyclus - Opdracht 2: poster professionele identiteit (onderdelen A, B, C) - Verslag lesbezoek + reflectie - Ingevulde tussentijdse leeras	x x x x	x x x
HS 5	Opbrengsten semester 2 (eindportfolio – zie ook tabel 6) - Opdracht 3: casus - Opdracht 2 en 4: Poster professionele identiteit (onderdelen A, B, C, D, E) - Film werkplaatsen - Ingevulde eind leeras - Eindreflectie, conclusie en leerdoelen niveau 3 - Advies WPB (zie bijlage 7)		x x x x x x
HS 6	Literatuurlijst/bronvermelding* conform APA-norm	x	x

4.3 Het Criterium Gericht Interview (CGI)

Aan het einde van werkplekleren niveau 2 heb je – net als aan het einde van niveau 1 – een CGI met je IO. Om tot een gezamenlijk beeld te komen van jouw ontwikkeling laat de IO zich adviseren door je WPB (zie bijlage 7).

De basis voor het CGI is je portfolio en een persoonlijke pitch. Je maakt daarbij gebruik van elementen uit de film die je hebt gemaakt voor de werkplaatsen aan het einde van semester 2 (zie tabel 5). Aan het einde van het CGI wordt vastgesteld of je voldoende klaar bent voor meer zelfstandigheid in niveau 3. Na afloop van het CGI schrijft je IO een rapportage/beoordeling (bijlage 1) met daarin o.a. ontwikkelpunten voor niveau 3.

Het CGI duurt maximaal 30 minuten en start met de pitch (5 min.) van de student.

Voorwaarden om in aanmerking te komen voor het CGI

- Het lesbezoek heeft plaatsgevonden.
- Je WPB en SO ondersteunen de afronding voor niveau 2.
- Je hebt een assessmentwaardig portfolio aangeleverd in CumLaude, uiterlijk op **5 juni 2023**.

4.4 Herkansen

Elke stage die met een onvoldoende wordt beoordeeld mag één keer worden herkanst. De gelegenheid tot herkansing van een stage en/of assessment is mogelijk na de beoordeling. In overleg met de IO wordt gekeken of het enkel om een aanvulling van het portfolio gaat of ook om een behoefte aan ontwikkeling ten opzichte van de LERs niveau 2. Dien je je nog te ontwikkelen in een bekwaamheid? Dan wordt er in overleg met alle partijen gekeken wanneer deze herkansing plaats kan vinden. Hanteer minimaal 10 lesweken/ ontwikkelweken tussen het eerste beoordelingsmoment en het tweede beoordelingsmoment. Als alleen het portfolio aangevuld dient te worden, kan de herkansing op een kortere termijn ingepland worden. Dit wordt uiterlijk een week na de beoordeling gecommuniceerd met de student.

5. Literatuur en urenverantwoording

5.1. Literatuur

Verplichte literatuur:	zelf aanschaffen
Surma et. Al., Wijze Lessen: Twaalf bouwstenen voor effectieve didactiek Geerts, W., & Van Kralingen, R. (2020). <i>Handboek voor leraren</i> (Tweede, herziene druk). Coutinho. Teitler, P. (2017). <i>Lessen in orde: Handboek voor de onderwijspraktijk</i> (Derde, herziene druk). Coutinho. Andere bronnen die je hebt gebruikt bij de cursussen didactiek n2 en pedagogiek n2; verwijs in je opdrachten expliciet naar deze bronnen.	

Aanbevolen bronnen, ter verdieping op het professioneel handelen:	
Annemiek Grotendorst; Professioneel handelen?	in mediatheek
Fixed and growth mindset, Carol Dweck	Diverse uitleg visueel en schriftelijk te vinden
Koster B. en Stappers J. (2019) <i>Het transformatorhuisje: inzichten en methodieken voor het opleiden van aanstaande leraren op de werkplek</i>	www.platformsamenoopleiden.nl
Sanderse, W (2019) <i>Hoe praktische wijsheid leraren wél kan helpen het goede te doen</i>	https://nivoz.nl/nl/essay-hoe-praktische-wijsheid-leraren-w-l-kan-helpen-het-goede-te-doen
Martens, R. (2019) <i>We moeten spelen</i> . Driebergen: NIVOZ	In mediatheek
Renger, W.J. en Hoogendoorn, E. (2018) <i>Ludodidactiek – ontwerpen voor didactici</i> . Utrecht: HKU Expertisecentrum	zelf aanschaffen (optioneel)
Maaïke Hajer & Theun Meestringa (2020) <i>Handboek taalgericht vakonderwijs</i> . Bussum: Coutinho.	In mediatheek of zelf aanschaffen

5.2. Urenverantwoording

Tabel 9: Overzicht tijdsinvestering Professioneel Handelen en Werkplekieren niveau 2

Studielastnormering (ects)			
Betreft:	Professioneel handelen niveau 2		
			klokuren
<u>Zelfstudie</u>			
<i>Leestijd</i>	aantal pagina's		
	10	10 per uur	5
	<i>Presentaties poster (transferdagen of bijeenkomsten) – inclusief voorbereiding</i>		8
<u>Portfolio</u>			
	<i>Vorbereiding</i>		5
	<i>Feedback van WPB en IO</i>		5
	<i>Schrijven</i>		21
<u>Op opleidingsschool*</u>			
	<i>Observeren, opdrachten uitvoeren, bewijzen verzamelen</i>		197
	<i>Overleg WPB, feedback/feedforward</i>		
Subtotaal in klokuren			269
Ruis 5%	<i>Overleg WPB, feedback/feedforward</i>		14
Totaal in klokuren			280
Totaal in studiepunten (ects)			10

*Ook bij de andere onderdelen van het generieke programma zijn uren opgenomen voor het werkplekieren. Samen vormen zij het totaal van het werkplekieren.

6. Bronvermelding

Coppens, H. (2002) *Training Teachers' Behaviour*, Research in Drama Education, 7:2.

Generieke Kennisbasis, 10voordeleraar (2017). <https://kennisbases.10voordeleraar.nl/pdf/kennisbasis-bachelor-generiek.pdf>

Koster B. en Stappers J. (2019) *Het transformatorhuisje: inzichten en methodieken voor het opleiden van aanstaande leraren op de werkplek* | www.platformsamenopleiden.nl

Sanderse, W. (2019) *Hoe praktische wijsheid leraren kan helpen het goede te doen*. Nivoz. <https://nivoz.nl/nl/essay-hoe-praktische-wijsheid-leraren-w-l-kan-helpen-het-goede-te-doen>

Bijlage 1: Voorbeeld Leerwerkplan

Lege formulieren zijn te vinden op Hint, in Cumlaude en op de site van Samen Opleiden

<i>(Dit is een voorbeeld voor het bekwaamheidsgebied: <u>Pedagogisch handelen</u>)</i>	
Leerdoel	Doel: Na drie lessen heb ik mijn band met de klas zodanig versterkt, dat ze mij serieus nemen als leraar en vervolgens actief meedoen. Ze doen actief mee als ze vragen stellen, antwoorden geven op mijn vragen, instructies opvolgen bij het maken van opdrachten en zelf aangeven wat ze niet begrijpen.
Motivatie & situatie	Vorig jaar merkte ik dat de leerlingen pas actief gingen meedoen en me serieus namen toen ik bij het assisteren hun naam kende en interesse toonde in hun leven. Dat gebeurde in de laatste lessen voor de toetsweek. Bij de meeste leerlingen moest ik de belangrijkste begrippen opnieuw uitleggen. Toen ik vroeg waarom ze niet eerder vragen hadden gesteld, gaven ze aan me eerder niet serieus te hebben genomen omdat ik geen moeite had gedaan om hen te leren kennen. Ik ben verlegen en ben niet zo vlot in individuele gesprekken. Hier wil ik iets aan doen om te voorkomen dat hetzelfde weer gebeurt.
Activiteiten per leerdoel	- Tijdens de eerste weken vertelt een leerling een persoonlijk verhaal. Ik verbind een kleine anekdote aan de naam. - Twee weken de anekdote met namen uit het hoofd leren. Tijdens informele momenten gesprekken voeren in relatie tot de anekdote. - In de 3de week bewust omgaan met het geven van beurten en leerlingen die toch niet meedoen naderhand weer benaderen.
Stappenplan	Stap 1: Naambordjes maken voor de eerste les. Stap 2: Een voorstelrondje doen in de klas; tijdens het voorstelrondje vraag ik aan elke leerling om een bijzondere eigenschap te benoemen en een verhaal te vertellen; ik schrijf dat op. Stap 3: Na de voorstelronde maak ik een nieuw overzicht met de naam en de anekdote bij de foto. Ik bestudeer mijn overzicht; Stap 5: Ik verdeel tijdens de lesvoorbereiding de namen onder lesfasen en de opdrachten van de les. Stap 6: Ik geef de beurten zoals gepland. Als ik merk dat een leerling toch niet meedoet, geef ik die leerling extra aandacht.
Te verzamelen bewijzen.	Bewijs 1: Een overzicht van naam (a, b, c) met anekdote en vragen voor een gesprek. Bewijs 2: Twee verhalen van leerlingen waar ze vertellen wat het effect van het contact met mij is op hun werkhouding tijdens de lessen. Bewijs 3: Observatie van de WPB <u>Let op: alleen benoemen! het bewijs zelf plaats je in het bewijskader (zie paragraaf x) onder het leerwerkplan</u>
Leerresultaat	Plaats hier het leerresultaat waar je vraag onder valt (zie tabel 1).
Datum/ tijd/ deadline	Stap 1 t/m 3: eerste les Stap 5 & 6: lesweek 3
Betrokkene (bij elke stap)	Stap 1: De leerlingen Stap 6: WPB

Bijlage 2: Beoordelingsformulier Professioneel handelen en Werkplekleren niveau 2 _2022 - 2023 (Summatief)

Gegevens student

Voor- en achternaam:		Studentnummer:	
Opleiding:		Studentstatus:	☐ voltijd ☐ deeltijd
Naam IO HR:		Naam SLC HR:	

Gegevens leerwerkplek

Naam opleidingsschool:		Adres, postcode en plaats:	
Naam werkplekbegeleider:		e-mail:	
Naam schoolopleider:		e-mail:	

Gegevens Lesbezoek

Datum lesobservatie:			
Naam Observant 1:		Rol:	
Naam Observant 2:		Rol:	

Gegevens CGI niveau 2

Datum CGI:			
Naam Assessor 1:		Handtekening:	
Naam Assessor 2:		Handtekening:	

Instructie voor het invullen van dit beoordelingsformulier

De beoordeling van Professioneel handelen en Werkplekleren niveau 2 is gebaseerd op het eindportfolio en het Criterium gericht interview (CGI). Met dit beoordelingsformulier wordt per bekwaamheidsgebied (pedagogisch, vakdidactisch en professioneel handelen) bepaald of een student zich voldoende bekwaam heeft getoond op niveau 2. Het gedrag van een student aan het einde van niveau 2 wordt beschreven door de LERs. De assessoren beoordelen of de LERs voldoende zijn aangetoond.

Omgaan met de LERs

Elke LER heeft een nummer, bijvoorbeeld ped 1.2. Sommige LERs bestaan uit deel-LERs, wat te zien is aan de bullets. Elke LER krijgt als geheel een oordeel: onvoldoende (O) = niet volledig aangetoond, voldoende (V) = aangetoond, of goed (G) = aangetoond met bijzondere kwaliteit. De afzonderlijke zinsdelen in een LER hebben *niet* de functie van aparte indicatoren, waarbij een student er een bepaald aantal moet hebben om een V of G te behalen. Als een student een deel van een LER niet of onvoldoende heeft aangetoond en dat weegt voldoende op tegen wat hij wel heeft gedaan en de kern van de LER komt voldoende naar voren, dan kan een V worden toegekend aan de LER. De (deel-)LER die niet of onvoldoende is waargenomen, wordt genoteerd bij **'LERs die nog ontwikkeld dienen te worden'**.

Om te bepalen of een LER met een V of G wordt beoordeeld, kan ten eerste worden gekeken naar de effectiviteit van het gedrag en handelwijze van de student op de lerende én de samenhang/aansluiting op de specifieke context. Als de handelwijze van de student in relatie tot een LERs N2 tot waarneembare positieve effecten op het gedrag van de lerende leidt, waardoor de lerende passend binnen zijn context de beoogde doelen behaald, kan de LER beoordeeld worden met een G. Het is aan de student om aan te tonen dat zijn gedrag ertoe heeft geleid tot de beoogde (leer)doelen bij de leerling. Daarnaast kan de formulering van de LER op niveau 3 behulpzaam zijn. Als een student zich bijvoorbeeld al in de richting van niveau 3 beweegt, zou dit kunnen helpen bij twijfel of de LER een V of G moet zijn.

Portfolio

In het portfolio toont de student de blauw gemarkeerde LERs aan. De assessor noteert bij 'bevindingen': wat hij ziet in het portfolio (in de taal van de LERs) met een voorbeeld, de vindplaats van de bewijslast voor de beoordeling (bijvoorbeeld casus 1), benoemen wat er wél is (in de taal van de LERs). Ontwikkelpunten noteert hij bij de feedforward.

CGI

In het CGI beoordelen de assessoren holistisch, wordt de LER als geheel bekeken. De assessoren komen daar tot een gezamenlijk eindoordeel over de hele LER. Maak duidelijk waarom het oordeel O of G is toegekend met een kwalitatieve aanduiding, bijvoorbeeld of dit onvoldoende /goed is aangetoond, of dat er bijvoorbeeld sprake is van uitblijvende of juist grote groei. Indien het oordeel V is, geef dan aan kort waarom je vindt dat de LER behaald is en waar daarvan bewijs te vinden is.

Het formatief lesbezoek

Voorafgaand aan het eindbeoordeling is er een formatief lesbezoek geweest. Dit lesbezoek is voorwaardelijk voor het eindassessment en dient twee doelen: 1-de student voorzien van feedback op de integratie en toepassing van de thema's en kernconcepten uit de generieke kennisbasis op handelingsniveau; 2-de student voorzien van feedback op de voortgang in de ontwikkeling van de LERs niveau 2. Bij voldoende voortgang wordt deze les gewaardeerd met een positief advies van de Instituutsopleider (IO). Bij onvoldoende ontwikkeling dient de student het lesbezoek te herkansen. De IO en de schoolopleider overleggen over de vorm van de herkansing (lesbezoek, lesopname, aanvullend ontwikkeltaak). De les hij het formatieve lesbezoek maakt *geen* onderdeel van het eindassessment. In lijn met de andere niveaus werkpleklers, is in dit formulier ruimte gecreëerd om bevindingen in relatie tot het lesbezoek (lesvoorbereiding, les, nabespreking), waarmee LERs worden aangetoond, te noteren. Op het ontbreken van of bij weinig bevindingen uit het lesbezoek kan een student *niet* worden afgerekend.

Het lesobservatieformulier voor het lesbezoek is te vinden in bijlage 4 van de handleiding Professioneel handelen en Werkpleklers N2_2223. Hier worden de thema's en kernconcepten uit de generieke kennisbasis en digitale didactiek die relevant zijn voor niveau 2 benoemd en kort toegelicht.

Dit formulier kan worden gevalideerd op twee manieren: opslaan als pdf en ondertekenen in Adobe, of printen, ondertekenen en scannen.

Beoordeling onder voorwaarde dat...

Het lesbezoek heeft plaatsgevonden.	☐ Niet Voldaan	☐ Voldaan
De bewijzen uit het portfolio voldoen aan de criteria: authentiek. actueel. relevant. gekaderd. gevalideerd. kwantiteit en variatie.	☐ Onvoldoende	☐ Voldoende
Het portfolio is gericht op ontwikkeling.	☐ Niet Voldaan	☐ Voldaan
De leeras is 2x ingevuld, tussentijds en eind. Er is op de leeras gereflecteerd.	☐ Niet Voldaan	☐ Voldaan
Het advies van de werkplekbegeleider/ directe begeleider is toegevoegd aan het portfolio. (bijlage 7)	☐ Niet Voldaan	☐ Voldaan

Eindoordeel Professioneel handelen en Werkplekleren N2:	☐ Uitmuntend (10 x 'G') ☐ Zeer goed (minimaal 8 x 'G' en de rest 'V', waarvan minimaal één G in elke categorie: pedagogisch, (vak)didactisch en professioneel handelen) ☐ Goed (minimaal 6 x 'G' en de rest 'V', waarvan minimaal één G in elke categorie: pedagogisch, (vak)didactisch en professioneel handelen) ☐ Ruim Voldoende (minimaal 4 x 'G' en de rest 'V') ☐ Voldoende (als alle criteria met 'V' zijn beoordeeld, maar geen 4 x 'G') ☐ Onvoldoende (indien 1 of meer onvoldoende)
Feedforward:	

Naam student:

Studentnummer:

Naam en handtekening assessor 1:

Datum:

Naam en handtekening assessor 2:

Datum:

Pedagogisch handelen					
Beroepstaak		Leerresultaat	Bevindingen assessment		Lesbezoek
1: de leraar creëert een prettig, ordelijk en veilig werk- en leerklimaat	Leerlingen motiveren	- voert de onderwijs- en begeleidingsactiviteiten uit vanuit de psychologische basisbehoeften (ped. 1.2)	Portfolio:	CGI:	
			Oordeel: O / V / G		
	Tactvol handelen	- heeft inzicht in de groepsdynamiek - bereidt zich zo voor dat hij een prettig, ordelijk en veilig leerklimaat kan creëren - stelt duidelijke verwachtingen aan leerlingen - biedt leerlingen ruimte voor het maken van fouten (ped. 2.2)	Portfolio:	CGI:	
			Oordeel: O / V / G		
2: de leraar begeleidt leerlingen naar zelfstandigheid in hun school- en beroepsloopbaan	Zelfregulatie bevorderen	- begeleidt leerlingen in kleine groepen of individueel richting zelfstandig werken - herkent mogelijkheden en problemen bij leerlingen en raadpleegt collega's hierover (ped. 3.2)	Portfolio:	CGI:	
			Oordeel: O / V / G		
	Persoonlijke en maatschappelijke vorming bevorderen	- heeft oog voor ieders identiteit - respecteert deze - maakt leerlingen bewust van de normen, waarden en regels in de klas (ped. 4.2)	Portfolio:	CGI:	
			Oordeel: O / V / G		
LERs die nog ontwikkeld dienen te worden:					

Didactisch handelen					
Beroepstaak		Leerresultaat	Bevindingen assessment		Lesbezoek
3: de leraar verzorgt onderwijs	Communiceren	- handelt naar de eigen voorbeeldfunctie - zet (non-)verbale communicatie bewust in - herkent passend taalgebruik bij leerlingen - biedt taalsteun bij een lees-, spreek, schrijf- of luistertaak - laat leerlingen spreken en schrijven over de leerstof - past woordenschatdidactiek toe bij het aanleren van kernbegrippen en doelwoorden (did. 1.2)	Portfolio:	CGI:	
			Oordeel: O / V / G		
	Onderwijs voorbereiden, uitvoeren, evalueren en bijstellen	- geeft onder coaching van de werkplekbegeleider vorm aan (activerende) relevante en betekenisvolle leeractiviteiten - geeft de les effectief vorm met behulp van didactische principes - verbindt hieraan implicaties voor het eigen (vak)didactisch handelen (did. 2.2)	Portfolio:	CGI:	
			Oordeel: O / V / G		
4: de leraar ontwerpt onderwijs	Constructive alignment toepassen	- ontwerpt, onderbouwt en verzorgt lessen waarin kerndoelen of eindtermen, leerdoelen, onderwijsactiviteiten en toetsing op elkaar aansluiten wat betreft inhoud en niveau (did3.2)	Portfolio:	CGI:	
			Oordeel: O / V / G		
	Onderwijs Leertechnologie (OLT) inzetten	- ontwerpt digitaal leermateriaal afgestemd op de leerdoelen en de doelgroep (did4.2)	Portfolio:	CGI:	
			Oordeel: O / V / G		
LERs die nog ontwikkeld dienen te worden:					

Professioneel handelen					
Beroepstaak		Leerresultaat	Bevindingen assessment		Lesbezoek
5: de leraar voert regie	Regie voeren op eigen leerproces	- reflecteert methodisch op de persoonlijke groei qua leerresultaten en leerproces - werkt in toenemende mate zelfstandig aan persoonlijke leerdoelen via de leercyclus - bewaakt de eigen werkbelasting roept hulp of expertise in wanneer nodig (pro1.2)	Portfolio:	CGI:	
			Oordeel: O / V / G		
	Professionele identiteit ontwikkelen	- vergroot inzicht in de eigen persoon, de eigen kwaliteiten en wat hem motiveert - maakt gebruik van kwaliteiten in het team - onderzoekt eigen waarden en overtuigingen - vergelijkt deze met de onderwijsvisie van de school - stelt zich begeleidbaar op - bewaakt de eigen grenzen (pro2.2)	Portfolio:	CGI:	
			Oordeel: O / V / G		
6: de leraar betreft theoretische en praktijkgegevens bij het	Literatuur gebruiken	- zoekt methodisch naar literatuur om praktijkvragen beter te begrijpen - beoordeelt deze op praktische relevantie en/of methodische kwaliteit en verwijst er correct naar (pro.3.2)	Portfolio:	CGI:	
			Oordeel: O / V / G		
	Gegevens verzamelen, interpreteren en laten doorwerken	- ontwerpt naar aanleiding van een eigen praktijkvraag een interventie - voert deze uit in de eigen lespraktijk - evalueert de opbrengsten (pro. 4.2)	Portfolio:	CGI:	
			Oordeel: O / V / G		
LERs die nog ontwikkeld dienen te worden:					

Bijlage 3: Lesvoorbereidingsformulier (afgeleid van VUL | Didactiek N2: Lesgeven, OP1)

Basisgegevens van de les

Student:		Datum les:	
Studentnummer:		Locatie (lokaalnummer, leerplein enz.):	
Vak:		Tijdstip (van...tot):	
Leerjaar:		Klas:	
School (van de leerwerkplek):		Aantal lerenden:	
Werkplekbegeleider:		Assessor (indien van toepassing):	

Uitgangspunten van de les

Onderwerp van de les:	Geef in een paar woorden aan waar de les om draait. Een voorbeeld van een onderwerp is het gebruik van de stelling van Pythagoras om de lengte van de schuine zijde van een rechthoekige driehoek uit te rekenen.
-----------------------	--

Lesdoel(en), waaronder taaldoelen:	In de <i>lesdoelen</i> wordt het onderwerp vervolgens uitgewerkt in wat de leerlingen op het einde van de les moeten kennen en kunnen. De lesdoelen gaan echter over meer dan het onderwerp van de les. Zo kunnen er bijvoorbeeld ook taaldoelen of doelen op het vlak van groepsdynamiek zijn. Een <i>taaldoel</i> heeft betrekking op de talige manier waarop leerlingen hun kennis van de leerstof moeten kunnen uiten, of waarop deze zal worden getoetst. Een lesdoel passend bij het eerdergenoemde onderwerp is: Na afloop van de les kan je met behulp van de stelling van Pythagoras de lengte van de schuine zijde van een rechthoekige driehoek uitrekenen. Een lesdoel passend bij groepsdynamiek zou zijn: Leerlingen kunnen tien minuten lang in duo's op fluisterende toon taakgericht zelfstandig werken. Een passend taaldoel is: Je kan aan een medeleerling uitleggen hoe je de stelling van Pythagoras uit moet rekenen en hierbij de begrippen 'schuine zijde' en 'rechthoekige driehoek' gebruiken.
Persoonlijke leerdoelen:	Ten slotte zijn er persoonlijke doelen. Als stagiaire en hopelijk later als professional ga jij de les in met een idee over wat jij van deze les kan leren. Je kan hierbij aangeven waarmee je zou willen oefenen, maar ook waar je feedback op zou willen krijgen
Beginsituatie:	Omschrijf hier zo volledig als nodig de beginsituatie. Denk hierbij aan: voorkennis, gedrag, samenstelling van de klas, niveau van de leerlingen, wat is er al behandeld. Voorkennis is kennis waar je bij de les van uitgaat. Dit betreft alle kennis en vaardigheden die leerlingen nodig hebben om de lesdoelen van de les te kunnen beheersen. Als je dus lesdoelen hebt die niet alleen op het vlak van het onderwerp van de les liggen, neem dan ook de voorkennis mee die voor die lesdoelen relevant is. Sta hoe dan ook stil bij de vereiste talige voorkennis. Om het lesdoel over de stelling van Pythagoras te kunnen beheersen is het bijvoorbeeld belangrijk dat je kan kwadrateren en worteltrekken, maar je moet natuurlijk ook kunnen delen en kunnen lezen. Zoals je ziet kan je heel uitgebreid zijn in jouw omschrijving van de veronderstelde voorkennis. Op welke voorkennis moet je dan ingaan? Noem vooral de (talige) voorkennis die volgens jou misschien weleens bij de leerlingen zou kunnen ontbreken, maar die ze eigenlijk wel nodig hebben. Je kan dan in jouw lesvoorbereiding laten zien er rekening mee gehouden te hebben dat er voor sommige leerlingen meer ondersteuning nodig is. Iets vergelijkbaars geldt voor de andere onderdelen van de omschrijving van de beginsituatie. Neem zoveel mogelijk zaken op waar je in je les ook iets mee gaat doen.

Draaiboek

In het draaiboek voor de les moet in zoveel detail de voorbereiding van de les worden omschreven dat het mogelijk is om je aan de hand van dit draaiboek de les helemaal voor te stellen. De uitleg die je gaat geven, hoe je bord eruit gaat zien, welke vragen je gaat stellen, hoe je op antwoorden gaat reageren en hoe je omgaat met een situatie waarbij de leerlingen de stof niet zo goed begrijpen als gehoopt, dit zijn allemaal zaken die in het draaiboek komen te staan. Het is dus *geen* schets van de les, maar een zo volledig en voorbeeldig mogelijke uitwerking van een les als op papier kan.

Je splitst jouw les op in voor jou herkenbare *delen*. Vaak zullen deze delen overeenkomen met lesfasen, maar dat hoeft niet. Alle informatie over één deel komt in één rij (horizontaal) te staan. Als je dus de lesfasen van het directe-instructie-model (DI-model) hanteert, heb je zeven rijen nodig. Heb je behoefte aan meer rijen, maak deze dan aan. De lesfasen van het DI-model zijn:

1. aandacht richten op de lesdoelen en voorkennis activeren
2. informatie of uitleg geven
3. controleren of de belangrijkste begrippen zijn overgekomen
4. instructie geven op zelfwerkzaamheid
5. onder begeleiding oefenen
6. zelfstandig oefenen
7. afsluiten op kernbegrippen en vooruitblikken op nieuwe leerstof (Geerts & van Kralingen, 2020, p. 96)

Tijd

In de kolom tijd geef je aan van wanneer tot wanneer je met een lesdeel bezig verwacht te zijn. Start jouw les om 11.05 uur en verwacht je met het eerste deel van de les vijf minuten bezig te zijn, dan staat in deze kolom '11.05-11.10'.

Lesfase

Lesfase betreft de fase uit het DI-model dat in dit deel van de les naar voren komt. Als jouw les volgens het DI-model wordt gegeven, dan corresponderen de delen van de les en de fases één-op-één. Het eerste deel van de les is dan fase 1, het tweede deel van de les fase 2, enzovoorts. Geef je jouw les niet volgens het DI-model dan geef je aan welke fase je in dit deel van jouw les terugziet. Wanneer jouw leerlingen bijvoorbeeld tijdens het tweede deel van jouw les hun werk aan jou moeten laten zien voordat ze verder kunnen met hun persoonlijke leerroute, dan is dit een activiteit die past bij fase 4. Je vult dan 'fase 4' in de kolom 'Lesfase' in, ook al is dit slechts het tweede deel van jouw les.

Leermiddelen

Leermiddelen zijn alle materialen die ingezet worden om het leren van jouw leerlingen te bevorderen. Denk hierbij aan PowerPoint-presentaties, aantekeningen op het whiteboard, lesboeken en opdrachtbladen. In deze kolom verwijst je naar die leermiddelen op een manier die voor de lezer duidelijk maakt welk deel van de middelen relevant is. Je kan bijvoorbeeld de naam aangeven van jouw PowerPointpresentatie en de relevante dia, of aangeven dat je §9 van het theorieboek inzet. Hoe je ernaar verwijst is niet belangrijk. Als het maar duidelijk is en je *niet* de leermiddelen zelf in de tabel opneemt.

Activiteit docent

Onder *Activiteit docent* omschrijf je zo volledig mogelijk wat jij tijdens de les allemaal gaat doen. Je doet dit, wederom, in zoveel mogelijk detail en besteedt ook aandacht aan alternatieve manieren van handelen. Jouw uitleg kan bijvoorbeeld goed aankomen bij de leerlingen, maar ook minder goed. Voor beide gevallen neem je op hoe je wil gaan handelen. Wat in deze kolom staat houdt dus altijd verband met wat er in de kolom *Activiteit leerlingen* staat.

Activiteit lerenden

De naam zegt het al; in deze kolom staat wat de leerlingen of studenten doen. Beschrijf hier wat je verwacht dat zij feitelijk gaan doen, *niet* wat je hoopt dat ze gaan doen.

Wat leg of zet je klaar? Geef een zo concreet mogelijke opsomming van alle door jou te gebruiken materialen.

Hoe vul je je gastheerrol in?

Welke lerenden wil je even extra aandacht geven?

Op welke afspraken die je met lerenden hebt gemaakt moet je terugkomen?

Welk huiswerk verwacht je op het einde van de les te gaan geven?

Tijd	Lesfase	Leermiddelen	Activiteit leraar	Activiteit lerenden

Bijlage 4: Observatieformulier lesbezoek door IO (formatief)

Gegevens student

Voor- en achternaam:		Studentnummer:	
Opleiding:		Klas:	

Gegevens les of leeractiviteit

Beoordeelde fases van de les of leeractiviteit:		Opleidingsschool:	
Doelgroep en klas:		Datum beoordeling:	
Tijdstip les:		Fysiek ☐ Online ☐ Filmopname ☐	
Werkplekbegeleider:		IO/ observator:	

Instructie voor het invullen van het observatieformulier lesbezoek

Aan het einde van semester 1 vindt een bezoek van de instituutsopleider (IO) plaats op de leerwerkplek. Het formatieve lesbezoek dient als ijkpunt van relevant en waarneembaar gedrag op de leerwerkplek, beschreven in de LERs niveau 2. De student wordt voorzien van feedback op de integratie en toepassing van de thema's en kernconcepten uit de generieke kennisbasis op handelingsniveau. Daarnaast wordt de student voorzien van feedback op de voortgang in de ontwikkeling van de LERs niveau 2.

De bevindingen van de IO worden gekoppeld aan generieke thema's vanuit didactiek N2, pedagogiek N2 en professioneel handelen en werkplekleren N2. Deze thema's worden beknopt toegelicht op de 4de pagina van dit observatieformulier en zijn uitgebreid uitgewerkt naar concreet waarneembaar gedrag in de kijkwijzers N2. Vanuit deze thema's kan de IO het gesprek voeren over de voortgang in de ontwikkeling van de LERs.

Vooraf aan het bezoek, ontvangt de IO van de student een lesvoorbereidingsformulier met bijbehorende materialen, volgens de richtlijnen in bijlage 3. In samenspraak met de werkplekbegeleider (WPB) zal de IO komen tot onderbouwde feedback en formulering van ontwikkelpunten (feedforward) voor semester 2.

In het geval dat een ander didactisch model wordt toegepast in de vormgeving van de les en de student in de lesvoorbereiding of vooraf aan de les deze aanpak onderbouwt en toegelicht, kunnen de lesfasen in de 2de kolom van het observatieformulier worden aangepast door de IO.

Indien de student een negatief advies ontvangt voor het lesbezoek, overlegt de IO met de schoolopleider (SO) over mogelijkheden tot herkansing van het bezoek (nieuw lesbezoek, lesopname, met of zonder aanvullende ontwikkeltaak).

Hoe werkt dit formulier? Het in te vullen deel bestaat uit 2 pagina's, 1 pagina waar het waargenomen gedrag tijdens de uitvoering van de les en leeractiviteiten kan worden genoteerd en 1 pagina waar de bevindingen uit het les-voorbereiding(s)formulier en het nagesprek worden vastgelegd. In het eerste cel op elke pagina staan de thema's en kernconcepten uit de generieke kennisbasis, en de modellen en concepten vanuit de digitale didactiek worden benoemd. Met cijfers 1-7 op pagina 1, worden de 7 lesfasen van het directe instructie-model (volgens Geerts en Van Kralingen) bedoeld. Als IO kan je per lesfase de termen uit de eerste cel benoemen en het geobserveerde benoemen/ beschrijven. Ook kan je in dit formulier aangeven hoe ver een student is in het ontwikkelen naar en aantonen van de LERs niveau 2.

Observatieformulier lesbezoek N2 - UITVOERING

Competentie - Mediawijsheid & ICT - Individuele aanspreekbaarheid - Betekenisgeven – Omgaan met diversiteit – Leiderschapsstijlen – Autonomie - Volledige instructie - Veilig leerklimaat & prettige groep – Sleutelbegrippen - Relevante voorkennis activeren – Relatie - Vragen stellen - Lesfasen en Leeractiviteiten – Motivatie - Zichtbaarheid - Orde & Klassenmanagement – Groepsdynamica - Verwachte gedrag - Doelen les/ leeractiviteit – Eindtermen - Communiceren - Taalgericht lesgeven	
1	
2	
3	
4	
5	
6	
7	
LERS N2 pedagogisch en didactisch	voert de onderwijs- en begeleidings-activiteiten uit vanuit de psychologische basisbehoeften (ped. 1.2)
	heeft inzicht in de groepsdynamiek, bereidt zich zo voor dat hij een prettig, ordelijk en veilig leerklimaat kan creëren, stelt duidelijke verwachtingen aan leerlingen, biedt leerlingen ruimte voor het maken van fouten (ped. 2.2)
	begeleidt leerlingen in kleine groepen of individueel richting zelfstandig werken, herkent mogelijkheden en problemen bij leerlingen en raadpleegt collega's hierover (ped. 3.2)
	heeft oog voor ieders identiteit, respecteert deze, maakt leerlingen bewust van de normen, waarden en regels in de klas (ped. 4.2)
	handelt naar de eigen voorbeeldfunctie, zet (non-)verbale communicatie bewust in, herkent passend taalgebruik bij leerlingen, biedt taalsteun bij een lees-, spreek, schrijf- of luistertaak, laat leerlingen spreken en schrijven over de leerstof past woordenschatdidactiek toe bij het aanleren van kernbegrippen en doelwoorden (did.1.2)
	geeft onder coaching van de werkplekbegeleider vorm aan (activerende) relevante en betekenisvolle leeractiviteiten, geeft de les effectief vorm met behulp van didactische principes, verbindt hieraan implicaties voor het eigen (vak)didactisch handelen (did. 2.2)
	ontwerpt, onderbouwt en verzorgt lessen waarin kerndoelen of eindtermen, leerdoelen, onderwijsactiviteiten en toetsing op elkaar aansluiten wat betreft inhoud en niveau (did3.2)
	ontwerpt digitaal leermateriaal afgestemd op de leerdoelen en de doelgroep (did4.2)

Observatieformulier lesbezoek N2 - VOORBEREIDING EN NABESPREKING

Competentie - Mediawijsheid & ICT - Individuele aanspreekbaarheid - Betekenisgeven – Omgaan met diversiteit – Leiderschapstijlen – Autonomie - Volledige instructie - Veilig leerklimaat & prettige groep – Sleutelbegrippen - Relevante voorkennis – Activerend – Relatie - Vragen stellen - Lesfasen en Leeractiviteiten – Zichtbaarheid - Orde & Klassenmanagement – Cultuur – Motivatie - Verwacht gedrag - Doelen les/ leeractiviteit – Eindtermen - Communiseren - Taalgericht lesgeven - Persoonlijke leerdoelen - Regie voeren op eigen leerproces – Reflectie - Toenemende zelfstandigheid – Omgaan met feedback – Professionele	
Lesvoorbereidingsformulier	Nabespreking van de les
Alle LERS N2 voert de onderwijs- en begeleidings-activiteiten uit vanuit de psychologische basisbehoeften (ped. 1.2) heeft inzicht in de groepsdynamiek, bereidt zich zo voor dat hij een prettig, ordelijk en veilig leerklimaat kan creëren, stelt duidelijke verwachtingen aan leerlingen, biedt leerlingen ruimte voor het maken van fouten (ped. 2.2) begeleidt leerlingen in kleine groepen of individueel richting zelfstandig werken, herkent mogelijkheden en problemen bij leerlingen en raadpleegt collega's hierover (ped. 3.2) heeft oog voor ieders identiteit, respecteert deze, maakt leerlingen bewust van de normen, waarden en regels in de klas (ped. 4.2) handelt naar de eigen voorbeeldfunctie, zet (non-)verbale communicatie bewust in, herkent passend taalgebruik bij leerlingen, biedt taalsteun bij een lees-, spreek, schrijf- of luistertaak, laat leerlingen spreken en schrijven over de leerstof past woordenschatdidactiek toe bij het aanleren van kernbegrippen en doelwoorden (did.1.2) geeft onder coaching van de werkplekbegeleider vorm aan (activerende) relevante en betekenisvolle leeractiviteiten, geeft de les effectief vorm met behulp van didactische principes, verbindt hieraan implicaties voor het eigen (vak)didactisch handelen (did. 2.2) ontwerpt, onderbouwt en verzorgt lessen waarin kerndoelen of eindtermen, leerdoelen, onderwijsactiviteiten en toetsing op elkaar aansluiten wat betreft inhoud en niveau (did3.2) ontwerpt digitaal leermateriaal afgestemd op de leerdoelen en de doelgroep (did4.2) reflecteert methodisch op de persoonlijke groei qua leerresultaten en leerproces, werkt in toenemende mate zelfstandig aan persoonlijke leerdoelen via de leercyclus, bewaakt de eigen werkbelasting roept hulp of expertise in wanneer nodig (pro1.2) vergroot inzicht in de eigen persoon, de eigen kwaliteiten en wat hem motiveert, maakt gebruik van kwaliteiten in het team, onderzoekt eigen waarden en overtuigingen, vergelijkt deze met de onderwijsvisie van de school, stelt zich begeleidbaar op, bewaakt de eigen grenzen (pro2.2) zoekt methodisch naar literatuur om praktijkvragen beter te begrijpen, beoordeelt deze op praktische relevantie en/of methodische kwaliteit en verwijst er correct naar (pro.3.2) ontwerpt naar aanleiding van een eigen praktijkvraag een interventie, voert deze uit in de eigen lespraktijk, evalueert de opbrengsten (pro. 4.2)	

Observatieformulier formatief lesbezoek N2 - KORTE TOELICHTING THEMA'S

Verdiepende toelichting van de termen in dit begrippenlijst is te vinden in de handleidingen van Pedagogiek N2: Ken je doelgroep (cursuscode), Didactiek N2: Lesgeven met ICT (cursuscode), Didactiek N2: lesgeven (cursuscode), [Didactiek N2: Lesgeven \(LERDIL01X\) - Lesmateriaal - Wikiwijs](#). Uitgebreide beschrijving van gedrag gerelateerd aan onderstaande termen is in de kijkwijzers N2 benoemd en of beschreven.

Lesdoelen en eindtermen	De lesdoelen zijn SMART-geformuleerd Er is minimaal één taaldoel gesteld De doelen zijn gekoppeld aan relevante eindtermen.
Voor- en nabespreking	De student kan zijn keuze voor deze les verantwoorden o.a. op basis van theorie.
Persoonlijke doelen	De persoonlijke doelen zijn SMART geformuleerd.
Tijd, lesfase, activiteiten en leermiddelen	Uit het draaiboek wordt duidelijk wat de student in welke fase van de les doet. Daarbij wordt duidelijk welke vragen gesteld worden aan de leerlingen, welke uitleg gegeven wordt en hoe die gegeven wordt, welke opdrachten en werkvormen ingezet worden en hoe die uitgevoerd moeten worden, en welke input van leerlingen verwacht wordt.
Volledige instructie	De student geeft een volledige instructie die duidelijk en overzichtelijk is voor de leerlingen. De student geeft passende taalsteun tijdens de instructie.
Zichtbaarheid	De student kan een onderbouwd oordeel geven over hoe zijn zicht op het leerproces is geweest en kan dit onderbouwen met concrete voorbeelden uit de les.
Betekenisgeven	De student gebruikt een aandachtstrichter die aansluit bij de lesstof en betekenis heeft voor de meeste leerlingen. Daarbij legt de student expliciet een verband tussen de aandachtstrichter en de kern van de les.
Individuele aanspreekbaarheid	De student kan tijdens meerdere lesfasen door middel van vraagstelling en opdrachten zorgen voor het gevoel van individuele aanspreekbaarheid.
Vragen stellen	De student houdt met alle principes rekening: wachttijd, veiligheid, individuele aanspreekbaarheid en structuur. Daarnaast is de student in staat om taalproductie bij zijn leerlingen uit te lokken.
Leeractiviteiten	De student is in staat tot betekenisvolle leeractiviteiten voor alle leerlingen, betreft hierbij de gehele klas en voorziet de leeractiviteiten van passende taalsteun.
Motivatie	De student kan (bijna) alle aspecten van motivatie (succesbeleving, individuele aanspreekbaarheid, feedback, betekenis geven, interesse/veiligheid en positieve benadering) toepassen tijdens de les.
Lesfasen	De student doorloopt de lesfasen. Indien de student afwijkt van de standaardvolgorde, kan de student uitleggen waarom de gekozen opbouw voor de gegeven les logisch is. Dit kan te maken hebben met de leerstof of een link met een (vak)didactisch of pedagogisch model.
Competentie	De student kan zorgen voor een gevoel van competentie bij leerlingen.
Autonomie	De student kan zorgen voor een gevoel van autonomie bij de leerlingen.
Relatie	De student voor een gevoel van relatie bij de leerlingen.
Omgaan met diversiteit	De student levert een positieve bijdrage aan diversiteit en gelijkheid binnen de klas. De student is zich daarbij bewust van de verschillende achtergronden op gebied van taligheid, ideëel, culturen, waarden en normen, opvoedings- en verwachtingspatronen.
Mediawijsheid & ICT	
Sleutelbegrippen	De student geeft in het handelen blijk van kennis van de sleutelbegrippen en weet deze om te zetten naar concrete acties.
Orde + klassenmanagement	De student krijgt door de inzet van (non)verbale vaardigheden de klas in beweging en is in staat de orde in de klas op positieve wijze te handhaven en/of te herstellen.
Veiligheid in de klas	De student zorgt voor een sfeer van veiligheid en vriendelijkheid in de klas en maakt daarbij bewust gebruik van (non)verbale vaardigheden.

Groepsdynamiek	De student beïnvloedt groepsdynamische processen op een positieve manier en maakt daarbij bewust van (non)verbale vaardigheden.
Leiderschapstijlen	
Relevante voorkennis activeren	activeert de voorkennis en maakt hierbij gebruik van gestructureerde informatie die dient als kapstok voor nieuwe informatie
Prettige groep	De student werkt naar een goede balans tussen groepscohesie (laag of hoog) en de norm (negatief of positief)
Regie voeren op eigen leerproces	De student toont initiatief in het opstellen van persoonlijke leerdoelen, ervaren, reflecteren, experimenteren. De student vraagt op tijd om hulp en is reflectief ingesteld
Omgaan met feedback	De student vraagt op tijd om feedback, gebruikt feedback om te groeien en is te begeleiden
Toenemende zelfstandigheid	De student laat de mate van sturing afnemen als zelfstandigheid en zelfregulatie toeneemt bij de leerling

Bijlage 5: Beslisboom casus

BESLISBOOM CASUS

LOOP JE TEGEN EEN PROBLEEM AAN DAT TE MAKEN
HEEFT MET EEN LES OF KLAS?

JA

Is het een probleem dat complex is? Dus
minimaal 2 bekwaamheidsgebieden betreft?
Didactiek - Pedagogiek - Professioneel handelen?

JA

Kun je hierbij meerdere acties over een wat
langere termijn bedenken in je eigen gedrag,
kennis en/of vaardigheden die jou gaan helpen bij
het verkleinen van het probleem?

JA

Heb je overlegd met je WPB of je deze interventies
ook gaat kunnen uitvoeren?

JA

NEE

Dan is dit probleem niet
geschikt als casus.
Overleg met je WPB of IO.

NEE

NEE

Ga in overleg
met WPB, SO, IO
of een
medestudent

NEE

Ga in overleg
met WPB.

Start met het schrijven van
de casus en je interventies.
Zie opdracht.

Bijlage 6: CIMO – onderdelen: beoogd en bereikt

	vraag-in-Context <i>Wat is de situatie?</i>		
Beoogd (in de lesvoorbereiding)	<i>Noteer relevante informatie die de lezer (begeleider, beoordelaar) nodig heeft om de casus goed te kunnen snappen, zoals leerjaar en niveau van een klas of het onderwerp van een les.</i> <i>Wat was de beginsituatie van mijn leerlingen voor ik aan mijn lessen begon? Wat konden ze nog niet (goed) wat ze na mijn les(sen) wel zouden moeten kunnen?</i> <i>Met welke omstandigheden verwachtte ik rekening te moeten houden tijdens de les(sen)? Denk aan soort lokaal, tijdstip van de dag e.d.</i>		
Bereikt (na de uitvoering)	<i>Hoe beoordeel ik na mijn les(sen) de beginsituatie van mijn leerlingen? Was die voor alle leerlingen hetzelfde? Welke subgroepen van leerlingen zie ik achteraf in deze beginsituatie en wat zijn hun kenmerken?</i> <i>Heb ik de omstandigheden vooraf goed ingeschat en zo nee, wat was er anders dan verwacht? Wat betekent dit voor mijn toekomstig handelen?</i>		
	Interventies <i>Wat doe ik?</i>	Mechanismen <i>Wat doen mijn leerlingen?</i>	Outcome <i>Wat kunnen de leerlingen straks wat ze voor de les(sen) niet (goed) konden? Liefst SMART!</i>
Beoogd (in de lesvoorbereiding)	<i>Welke interventies zaten er in mijn les(sen)?</i> <i>Op welke literatuur en/of praktijkervaring baseer ik deze interventies?</i>	<i>Wat dacht ik dat mijn leerlingen zouden gaan doen door deze interventie(s)?</i> <i>Op basis van welke literatuur had ik deze verwachting?</i>	<i>Wat wilde ik dat de leerlingen zouden bereiken in mijn les(sen)?</i>
Bereikt (na uitvoering)	<i>Hoe kwamen mijn interventies in de praktijk uit de verf?</i> <i>Hoe ben ik dat te weten gekomen?</i> <i>Wat betekent dit voor mijn toekomstig handelen?</i>	<i>Wat deden mijn leerlingen feitelijk? Geldt dat voor alle leerlingen?</i> <i>Hoe ben ik dat te weten gekomen?</i> <i>Wat betekent dit voor mijn toekomstig handelen?</i>	<i>Wat heb ik feitelijk met mijn leerlingen bereikt? Laat een bewijs zien.</i> <i>Geldt dat voor alle leerlingen?</i> <i>Hoe ben ik dat te weten gekomen?</i> <i>Wat betekent dit voor mijn toekomstig handelen?</i>

Bijlage 7: Advies van de werkplekbegeleider

Gegevens student

Voor- en achternaam:		Studentnummer:	
Opleiding:		Studentstatus:	☐ voltijd ☐ deeltijd
Naam IO HR:		Naam SLC HR:	

Gegevens werkplek

Naam opleidingsschool:		Adres, postcode en plaats:	
Naam werkplekbegeleider:		e-mail:	
Naam schoolopleider:		e-mail:	

Instructies voor het invullen van dit formulier

Een belangrijk onderdeel van de eindbeoordeling van professioneel handelen niveau 2 is het advies van de werkplekbegeleider (WPB). Om een goed onderbouwd advies te kunnen geven, geeft de WPB zo volledig mogelijk antwoord op onderstaande vragen. Daarbij onderbouwt de WPB zijn mening met voorbeelden en geeft hij of zij ook ontwikkelpunten aan de student.

Voorwaarden voor het krijgen van een eindadvies professioneel handelen niveau 2 zijn:

- Het tussentijdsportfolio is afgerond.
- Verslag en feedback/-forward van minimaal één lesbezoek door de instituutsopleider (IO).
- Verslagen zijn in correct Nederlands geschreven.

Hoe heeft de student in het eerste semester op de werkplek bij u gefunctioneerd?

Hierbij kunt u denken aan: op tijd aanwezig zijn, zich houden aan afspraken, inzet en motivatie, contacten met andere collega's.

--

Hoe beoordeelt u de wijze waarop de student heeft gewerkt aan zijn ontwikkeling en het opbouwen van het portfolio?

Heeft de student gevraagd naar mogelijkheden binnen de school om aan leervragen te werken? Is de student (op een voor u duidelijke manier) aan de slag gegaan met eigen leervragen, heeft de student op verschillende momenten gerichte feedback aan u gevraagd?

Hoe beoordeelt u momenteel de kwaliteiten van de student als (toekomstig) leraar?

Waar zou de student de komende tijd aandacht aan moeten besteden? Welke feedback heeft u tot nu toe op zijn/haar functioneren?

Heeft u vertrouwen in een goede afloop van deze stage?

Overige opmerkingen